

PAPER DETAILS

TITLE: GÜNÜMÜZ SANAT ORTAMI VE KÜRATÖR KAVRAMI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

AUTHORS: Naile SALMAN ÇEVİK

PAGES: 105-109

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/28978>

AN APPRECIATION ABOUT MODERN ART AREA AND CURATOR CONCEPT

Modern art which is reflecting our life cultur, shows us more than we see, helps us not to be indifferent to our social surroundings, opens us the doors of looking ourselves in different ways, being mirror of era and will spread all over the world widely if modern art continues to affect people alike. As a creator/desingner curator's mission which takes an active role in modern art's world and sometimes its location/function can interrogate, to make people think, as well as to make people feel excited and to put audiences into the "game".

Anahtar Kelimeler : Sanat, Plastik Sanatlar, Küratör, Eleştiri, Sanat Sosyolojisi.

Key Words : Art, Plastic Arts, Carator, Criticism, Art Sociology.

Louvre'un Grafik Sanatlar Bölümü'nün müze yönetimi, düşünür (derrida), sanatçıya (greenaway), sanat tarihçisine (damisch) ya da ruhçözümcüye (starobinski) sergiler düzenleterek yeni bir uygulamayı yürürlüğe soktu. Günümüz ve gelecek yüzyılın sergilerinde, Louvre'un bu yönteminin "sanat çevresi" tarafından benimsenerek, sık sık uygulamaya geçirileceği hiç şüphesiz yaşanan bir gerçektir.

Yaşam kültürümüzü yansıtan, göre-bildiğimizden daha fazlasını bize gösterebilen, çevremizde olup bitene kayıtsız kalmamamızı sağlayan ve kendimize farklı açılardan bakabilmemizin kapılarını açan günümüz sanatı, çağımızın aynası olan, kitleye yayıldıkça ve bu kitlenin ilgisini daha çok çektikçe gelişmeler/değişmeler daha büyük bir hızla sürecektir, hatta dünyanın dört bir yanına son sürat yayılacaktır. İşte "küratör" bu dönemin adamı/kadını olarak yadsınamayacak bir biçimde karşımızda durmaktadır. Bu günkü sanat ortamında, eskiden galericilik yapmış insanlar, sanat tarihçileri, sanat eleştirmenleri ya da kimi zaman sanatçılar da "küratör" olabiliyorlar. Aslında karmaşa tam da bu noktada başlıyor; Küratör denilen kişi kimdir? Kimler küratör olabilir? Küratörlük bir anlamda sanatçı koçluğu mudur? Küratör sanatçının özgürlüğünü mü kısıtlamaktadır, yoksa onun işini mi kolaylaştırmaktadır? İşte tüm bu sorular çeşitlenerek ve karmaşıklıklaştıkça günümüz sanat ortamında yayılmaktadır.

Küratörün bu iktidarı, uluslararası sergilerin ve bienallerin düzenlenmesi için ayrılan, büyük bütçeler ve reklâm kampanyalarıyla geniş kitlelere hitap etmeye başlaması sonucunda elde ettiği söylenebilir. Geçmişte sadece çağdaş sanat etkinliği olarak var olabilen bienallerin, günümüzde herkese ulaşabilecek biçimde hazırlanması/tasarlan-

ması aşamasında ve ölü birer mekan olmak istemeyen müzelerde de yakın dönem ve günümüz sanatının önemli yer tuttuğu alanlar hiç şüphesiz ki "küratör" ün görev alanlarıdır.

Herkesin bildiği gibi "küratör" kavramı sanat dünyasında yeni değil, yakın zamanlara dek, batı ülkelerinde küratör, plastik sanatlar alanında etkinlik gösteren müzelerin, galerilerin yönetim kadrosunda üst düzeyden ve alanında uzmanlaşmış bir görevliydi. Resim heykel müzelerinden başlayarak, bütün büyük kültür merkezleri, büyük sergi evleri, son yirmi otuz yıl içinde "sergi" kavramında önemli değişiklikler yaptılar. Çeşitli ve çekici temalar çevresinde biçimlenen, büyük "oyuncaklı" sergiler düzenlemeye başladılar. Amaç daha çok izleyici daha çok "giriş" ti doğal olarak. Bu arada "küratör" ün işlevi de değişti. O artık kendisinden çok şey beklenen bir "tasarımcı"ydı; giderek belirli bir yaratıcılık niteliği ve sanatçı kimliği taşıması isteniyordu.'

Günümüz çağdaş sanat dünyasında aktif olarak rol alan ve kimi zaman konumu/işlevi sorgulanan **yaratıcı/tasarımcı** olarak küratörün görevi; bir anlamda **insanları düşündürmenin** yanı sıra insanları heyecanlandırmak ve kimi zaman interaktif uygulamalarla izleyiciyi "oyun" un içine katmaktır. Bu anlamda küratörün öncelikli hedefi en üst düzeyde özgün tasarımlar kurma/geliştirme biçiminde özetlenebilir.

Yakın dönemde küratörlerin etkinliğine baktığımızda, zaten tarih olmuş, belli isimlerin belli dönemlerin sergilerinde, küratörün isminin pek de ön plana çıkmadığını söyleyebiliriz. Bu tür sergilerde küratörler ciddi bir sanat tarihi çalışması içinde sanatçının hiç bilinmeyen yapıtlarını bulup çıkarabiliyorlar, dönemin başka görsel verileriyle bağlantılar kurabiliyorlar ve bir sanatçının doğu

* Arş.Gör., Selçuk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Bölümü, KONYA, nailesalman@gmail.com

1-Semih Rifat, "Nedir, Neyin Nesidir Küratör? Ya da Senaryo Yazan Yönetmenliğe Soyunmalı mı?", Sanat Dünyamız, Sayı 81, Güz 2001, s.97-98.

mundan ölümüne arkeolojik kazısını yapabiliyorlar. Sergiyi kurarken bütün bu öğelerin gözetilmesi ve izleyicinin içinde kaybolmayacağı, aksine bir kitabı görsel bir yolculuk deneyimiyle okumanın keyfine varabileceği bir düzen içinde gösterebilmek, kolay iş olmasa gerek. Bilgi bir yana, bir sanatçı gözü ve mimarca bir mekân kavrayışı da gerekir.²

Batıda kilise, saray, beysoylular, kentsoylular, devlet, salon müfettişleri, galericiler ve tablo tacirleri, akademi ve üniversite, yayıncılık ve müzecilik, eleştiri ve sanat tarihi, koleksiyoncular ve röprodüksiyon sanayi yüzyıllardır kuşatıyor sanatı. Gel gelelim sanatçının ne olursa olsun, üstüne ilk kez bir tampon bölge yerleştirildiği dönemin içindeyiz bir süredir: Orada, Sistem'in bir süzgeç mekanizması kurduğu göze çarpıyor: Seçim, ayıklama, yönlendirme, ısmarlama, sunma, satma, pazarlama, duyurma eşiklerinin arasından yeni bir düzen devreye giriyor ve ehlileştirme sürecinin en tehlikeli kipi işlemeye başlıyor. İnsanoğlu'nun doğayı zapt etme serüvenini anımsatan bir "gelişme" ile yüz yüze, günümüzde sanat. Hayvanat bahçesiyle doğal park arasına sıkıştırılan canlılar dünyasının koşulunu andıran bir kafesleme mantığı çalışıyor şimdi. Küratör, bu girişimin ne tek faili, ne tek motoru şüphesiz ama devletle sermayenin iki ucundan dokudukları ağı merkez elçisi konumuna oturduğu apaçık ortada. Şahısların da, ürünlerin de tali önem katına itileceği bir genel ortamın başmabeyncisi olarak göreve atanıyor. Yabana atılamayacak bir iktidar söz konusu olduğu için, talipler sırada: Ben bu işi üstlenirim, sözünü kimler kullanıyor?

Çağ başından beri belli küratör örneklerini alırsak, sanatçılarla alışverişlerini görmemek olanaksız, kimi zaman sanatçılar küratör konumunda. Hatta, bir çok küratör de ipuçlarını sanatçılardan almıştır. Klasik anlamda birinci kuşak küratörler, Harald Szeeman, Pontus Hulten, Kasper König, Jean- Christophe Amman, Rene Block dönemi, hepsi Avrupalı, hepsi erkek, hepsi uzun yıllar müstakil durmuşlar ve aynı sanatçılara dönmüşler, birlikte çalışma geldikleri sanatçıların da coğrafyası cinsiyeti bellidir. Bunlar arasından kendini yenileyen öncelikle Rene Block, ardından da Szeeman'dır. Onların ardından gelen kuşak ise 40'larını aşmaz, arada bir boşluk vardır, yeni kuşağın çoğu neo-liberal ekonomiyi ve küreselleşmeyi eleştiriyor olsa da, 1989 sonrasının ayrıcalıklı özneleri konumunda. Dünyanın her yanından geliyorlar, sanatın klasik çerçevesinde çalışmıyorlar ki bu yeni sanatın durumuna koşut, bunların sanatın içinde bulunduğu çoğul manzaradan ayırmak, ayrı olarak tartışmak olası değil.⁴

Uzmanlık, zannediyorum ki, küratör olmaya yeterli gibi durmuyor. Bir de ortamın takip edilmesi; sorunların yeniden düşünülmesi; plastik espasın üzerine eğililmesi ve sanatın gidişatının takibi kadar, geçmişinin de bilinmesi gerekmektedir. Yani ben sadece sosyolog olarak kavramlarımla uğraşıyordum, Türkiye ve dünyadaki çağdaş sanatı ve tarihini düşünmeyip, sergileri takip etmeseydim, burada ve yurtdışındaki arkadaşlarımın hemen hepsi sanatçılar olmasaydı, en taze haberleri her akşam duyup dinlemeseydim, iki disiplin arasındaki geçişlilik için çaba harcamasaydım küratörlük yapma "hakkımın" olmadığını hemen söyleyebilirdim.⁵

Küratör ne yapar, ne eder meselesine geri dönecek olursak; geliyor iş etkinliğinin en tartışmalı noktasına. Sanatçı seçimine, küratörün eleştiriye en açık, en çıplak kaldığı an bu an bana kalırsa. Aslında sanat ortamı, özü itibarıyla bir tür iktidarlar arenası elbette, bu ortamın kapitale dönüşmesi en olasılık dışı nesneyi bile sistematik bir biçimde parasal değere dönüştürme yeteneği sonsuz. Bütün bildik iktidarlar bir yana, yakın tarihin ürettiği yeni bir güç odağı olarak ortaya çıkan, sonsuz iktidarla bir ilgisi olmadığını söyleyen, üstelik sanat ortamlarının salt satışa yönelik kanadıyla kıyasıya mücadele eden bir tip olarak gündeme geliyor küratör.⁶

Bu günün kaotik koşuşturmacası içinde yalnızca yaşadığın kentte üretilen güncel sanatı izlemek bile epey uğraş gerektiren bir iştir; küratör dediğimiz tip bu uğraşı uluslararası ölçekte sürdürmek zorundadır. "Depoyu tanımak" elbette, yeterli olmayacaktır iyi bir serginin oluşumunda (bu arada küratörlerin de sanat, sanat tarihi, felsefe, sosyoloji, psikoloji gibi alanlardan da gelebildiklerini ve belli bir perspektif, yaratıcılık ve çözümleyicilik taşıyabildiklerini göz önünde bulundurmalı) ama depoyu tanımak herhalde birincil koşul olmalıdır diye düşünüyorum. Küratörlük meselesiyle ilgili eleştiriler aslında tam da bu noktada açığa çıkıyor. Depoyu tanımak, bir bienalden diğerine koşturmakla ve yalnızca "bienal sanatçılarını tanımakla mümkün mü? Kaç küratör, New York, Londra, Paris gibi merkezlerde yaşayan Doğulu sanatçıların ülkelerinde ne olup bittiğini yeterince izleyebiliyor? Tabii bir de depoyu tanımaktan öte, yukarıda da değindiğim bağlamda, depoyu oluşturmak meselesi var. Son 10-20 yıldır kimi tanırıyorsak, bir küratörün ne olduğu, ne olmadığı değil, küratörlüğün etiğine gelecektir ki, bence Türkiye'de, çeşitli oluşumlar henüz çok tazeysen yapılması gereken tartışmalardan biridir ve

2-Ahu Arntzen, "Küratörün 'Ne' Olduğunu Neden Tanıyorsunuz?", *Sanat Dünyamız*, Sayı 81, Güz 2001, s.102

3-Enis Batu, "Haricen Bir 'Küratör' Gazeli", *Sanat Dünyamız*, Sayı 82, Kış 2002, s.70.

4-Vasıl Korum, "Küratörün Sergiye Getirebileceği Tek Şey İktidardır", *Sanat Dünyamız*, Sayı 82, Kış 2002, s.75.

5-Ali Akay, *Sanatın Sosyolojik Gözü*, İstanbul, Bağlam Yayıncılık, 1999, s.82

6-Ahu Arntzen, a.g.e., s.101

bu konuda deneyim ve birikim oluşturmuş birkaç kişi bulunmaktadır⁷.

Bizde Ferit Edgü, İlhan Berk ve Metin Erksan'ın küratörlük konusunda belirli bir başarı sergileyebileceklerini ve ilginç düzenlemeler yapabileceklerini, en azından konuya yakın ve yatkın olduklarını kabul ediyorum; çünkü üçü de görsel dünyayla yakın ilişkide insanlar; ellerine fırça, boya, kamera almış insanlar⁸.

Küratörlüğün sınırlarını tartışmak, iktidar/özgürlük sorunsalı açısından meseleye bakmak, iktidarın ve özgürlüklerin nasıl kullanıldığını sorgulamak çok daha yararlı olabilir. Bu anlamda farklı disiplinlerden gelen küratörlerin, belli kavramlara ve sonuçta yaratılan/tasarımlanan "iş"e getireceği açılımlar mutlaka önemli. Sergi için bir kavram belirleme her ne kadar işin ilk adımı, yola çıkış noktası gibi görünse de, şekil/biçim vererek de oldukça önemli bir aşama olarak karşımıza çıkmaktadır. Küratör, güncel belirsizlikler, eğilimler ve yönelişler arasında bir yol görüyor, o, yolu sonuna kadar izlemeye çalışıyor. Bu, belki de kavramlarla oynamaktan çok, zamana bir anlamda meydan okumak gibi bir olgu. Küratör, bir tür orkestra şefliğine soyunduğunda elindeki kompozisyonun kendisi değil, her biri farklı sesler çıkaran sanatçılar tarafından yazıldığını ama kendisinin de yüzlerce sanatçı seçeneği arasından özel bir tını verebilecek müzisyeni seçtiğini, uygun konser salonunu ayarladığını ve seslendirilecek olan besteyi herkesten önce belirlediğini bilen kişidir. Hiç şüphesiz ki, tüm bu olayları eşgüdümlü olarak organize edebilmek pek de kolay bir iş değildir.

Bir anlamda sanatın sosyolojik yönü, son dönemlerde yadsınamayacak bir kavram olarak küratörün oluşum/dönüşüm koşulları ve tarzları ile ilgilidir. Son dönemlerde sergilerin sayısındaki ve gücündeki etki gözle görülür bir artış ivmesi yaşamaktadır.

Geçici sergilerde biçimsel tercihler (ışıklandırma, duvar rengi, nelerin yan yana konduğu vs.) yaklaşık bir kuşaktır sürekli olarak artmaktadır. Organize olayların sayısı, halkın bu sergilere katılımı, yapılan işlerin kalitesi ve sergi küratörüne verilen ödüller artmaktadır. Bu işlevin gelişimine çeşitli etkenler katkıda bulunmuştur. Bunlardan, birincisi, sürekli koleksiyon sergilerinden bir koleksiyonun belli bir parçasının dış kaynaklardan ödünç alınarak geçici olarak başka yerlerde sergilenmesine, hatta koleksiyon açısından tamamen özerk olan sergilere kadar bütün sergilerin sayısındaki artışı. Bir başka etken bilimsel ve sanatsal sergilerdir. Son etken ise, kültür kurumları tarafından düzenlenen

sergilerdeki uzmanlaşmanın artışıdır. Bunlar genellikle tek bir sanatçıya ait (monografik) sergilerdir ayrıca tarihsel, coğrafi ve farklı kategorilerden tematik sergilerde de büyük artış vardır.

Disiplinler arası büyük sergiler olan bu son tip, küratörlük işlevinin oynadığı rolü ve sahip olduğu özgünlüğü en üst düzeye çıkardığı için hiç şüphesiz özellikle önemlidir. Artık küratör, bir sergiden sadece sanat yapıtlarını seçmek, elde etmek ve belirli bir yere yerleştirmek gibi geleneksel rolüyle yetinmemektedir. Yeni süreçte, geniş bir idari rol de oynayıp kavramsal çerçeveyi belirlemek, çeşitli disiplinlerden uzman katılımcılar seçmek, çalışma ekiplerini yönlendirmek, mimara danışmak, sunuş açısından resmi bir konum almak, ansiklopedik bir katalogun basımını örgütlemek gibi bir takım komple aşamaları takip etmek ve uygulamak zorundadır.

Bir Fransız müzesinde çalışan, yirmi yıl arayla aynı ressama adanmış iki ayrı sergi düzenlemiş olan küratör, "sanatsal yaklaşımda olağanüstü bir dönüşüm, bir "devrim" olduğunu belirtiyor. İlk sergiyi (1966) düzenlerken yapması gerekenler yapıtları seçmek, sergileme izni almak için koleksiyonculara yazmak ve yapıtları asmaktan ibaretti. Personeli bir daktilo ve bir bülten tahtasıyla idare etmek zorundaydı, kendisi de kronolojiyi estetikle birleştiren bir eustalasyonla ve adı zikredilmeyen bir görevlinin yazdığı standart bir önsözü olan ince, siyah-beyaz bir katalogla yetiniyordu. Yirmi yıl sonra aynı ressamın aynı küratör tarafından Centre Pompidou'da düzenlenen sergisi için hazırlanan katalog devasa bir monografi haline gelmişti ki bu da belli bir tespiti kanıtlamaya yönelik bilimsel kararlılığın derinleşmesinin göstergesiydi. Bu kez küratörümüzün emrinde, aslen ilk seferkinden çok daha fazla dikkat çeken fiziksel enstalasyon için çalışan ve görselleştirmeyi, halkın dikkatini yapıtın tek başına açığa çıkaramayacağı yönleri çekmeyi öne çıkaran geniş bir kadro vardı. Başka deyişle, Picasso'nun, yapıtlarının "bir kamyonun arkasına" asılması gerektiğini belirten sözlerinden çok uzaktaydı.⁹

Bir kuşaktan daha az bir zamanda gerçekleşen böyle hızlı ve çarpıcı bir evrimin, küratörlük pratiğinde yaratmaması olacak iş değildi; kaldı ki bu yansımalar, daha çok bahsettiğimiz, geleneksel olarak meslektaşlar grubu tarafından meşrulaştırılan diğer işlevlerden çok, halka sunuşun önc çıkarılmasıyla sınırlı kalmamıştır. Aslında sergi, mesleğin diğer yönlerini kıyasla, küratöre daha özerk bir alan, kişisel bir manevra marjı sağlar; küratör sergi hazırlarken, kendine bir müzede imkansız olacak şeyler

7-Ahu Antmen, a.g.e., s.103

8-Semih Rifat, a.g.e., s.100

9-Nathalie Heinich, Michael Pollak, "Müze Kuratöründen Sergi Auteur'üne Özgün Bir Konum İcat Etmek", Sanat Dünyamız, Sayı 81, Güz 2001, s.110

yapma izni verebilir ve bir sergi düzenlemek bir "ayrıcalık" tır, bir "keyif"tir. Bir sergi, geliştirdiği konumlar ve taşıdığı erdemler eğitilmiş bir izleyici kitlesi tarafından alenen tartışılan bir kültür olayı kılıfına girdiği için, sergi küratörü diğer meslektaşlarından daha fazla ün kazanabilir¹⁰. Başka bir deyişle, basın sergiyi bir kurum ve kadro tarafından üretilen bir süreç olmaktan çıkararak, belli bir ismi olan bir bireyin yapıtı olarak ele almayı yeğliyor, bu evrimin diğer sonuçları arasında, özellikle sergi düzenlenmesine ayrılan makaleler ve başyazılara başarı ödülleri verilmeye başlanmıştır. Günümüzde kimi sergilerin bilgili bir kamu için büyük kültürel ve turistik olaylar haline gelip uluslararasılaşmasının ürünü olarak coğrafi bir sınırsızlaşmadan, hem de artık daha geniş bir kültür alanına ulaşılmasından söz edebiliyoruz. Bu genişlemeye ve sınırsızlaşmaya küratör olmadan ulaşabilmek pek mümkün olamazdı. Bu itki ile günümüz akademisyenleri, filozofları, eleştirmenleri, halkla ilişkiler danışmanları, sanat yönetmenleri, tiyatro ve sinema yönetmenleri artık sergi küratörlüğü yapma fırsatına/arzına sahiptirler. Bu süreç, özgün çalışma, bir sergiyi oluşturan yapıtlar ve belgelerin tümü, yaratıcılığa tanınan ayrıcalık kapsamında, sanat yapıtının yaratıcısının bireyselliği, tekiliği ve kurumlardaki katı gelenekler karşısında yenilik yapabileme yeteneği açısından değerlendirilebilir.

Küratörün geleneksel anlamı ve işlevi çerçevesinde günümüz sanat dünyasında en azından bir uzlaşma içinde olduğu gözden kaçmıyor. Uzmanlık payesi hemen hemen her tartışmanın gözünde kabul gören bir süreci çoktan doldurmuş durumda. Ortalığı birbirine katan kaotik süreç ise küratörün günümüz sanatındaki konumu ve işlevi. Ancak bu sorunun yakınlık ve iktidar kutuplarında doğuyor, büyüyor. Her sanat etkinliğinin, gösterisinin arkasında toplam bir küratörlük çalışması bekleriz. Bu anlamda, sergiler ve etkinlikler, bir kişinin, bir ekibin ya da bir kişiyle bir ekibin ortak ürünüdür.

Küratörlük bugün bir meslek olarak durmaktadır karşımızda ve bu kurumlar ile irtibat halinde olmak ve sanatların geldiği en son nokta hakkındaki (dedikodu dâhil) her tür bilgiden haberdar olmakla ilgili. Uzman kişiler bu ortamın içinde saygın bir yere sahip olsalar da, hatta tüm kuramlar onların kavramlarından, eğilimlerinden, dünyanın aldığı siyasi vaziyetten ve bu uzmanların siyasi tavırlarından ortaya çıksa bile, sonuçta, çağdaş sanat ortamı içindeki insanlarla aynı "ortam"dan değiller. Bu başka bir ortamdır. Küratörlerin birbirleriyle ilişkisi ve sanatçı/küratör "paslaşması" içindeki ilişkilerde, genelde, bahsedilen uzmanlar yok. Onlar bir tür "süpervizör" konumundalar. Belki de bir tür

danışmanlık yapmaktalar. Ancak günümüzde disiplinlerin birbiri içine girmesiyle bu uzmanlıklar yavaş yavaş delinmeye başlıyor, merak ve ilgi nesneleri çoğalıyor ve sanatçıların bilhassa uzmanlarla ilişkileri artıyor. Yeni bir "cemaat" kurulmakta ki, burada küratör, sosyolog, filozof, sanatçı vb. yan yana gelmeye başlıyor. Bir tür "eşzamanlılık" ortamı doğmaktadır¹¹.

Küratör tek bir kişi veya tek bir işlev değil. Bu işlevi yapan insanlar ve o insanların görüşleri var. Bunlar sergileri belirliyorlar. Bunlarda başarı olanlar var; az başarılı olanlar var. Ama bu insanları çağdaş sanat tarihinin içinde görmek zorundayız. Bugün artık dünyada yüzlerce sanatçı ve yüzlerce sergi var. Her yerde ve her mevsimde. Bunların da hazırlayıcıları var. Her dönemde ve her disiplinde yeniler ve yeni görüşler var, sanatlarda da var bu yenilikler, elbette. Ama önemli olan geçmiş ve şimdiki zaman arasındaki ilişkinin bilinmesi. Bunların birlikte yürüyebildiğinin görülebilmesi. Küratör iktidar olarak görülüyorsa da, herkes biliyor ki, iktidar ve güç ilişkileri hayatta her yerde var. Galeriler de, kurumlar da, müze müdürleri de, üniversiteler de kendilerini göre iktidar mekanizmaları. Ama şunu hatırlamalı ki, küratörler de uzman diye adlandırılan filozof veya sosyologlar da, sosyal bilimciler ve sanat tarihçileri de öncelikle yapılan işler üzerine düşünüyorlar.¹²

Küratörün işi sadece bir kültür mirasını korumak, analiz etmek ve sunmak değildir; asıl olarak çağdaş yapıtları elde etme yoluyla onu zenginleştirmektir. Bu süreç içinde devletin mali kredisinin yanı sıra hem küratörün mesleki itibarı hem de kurumun ahlaki itibarı söz konusudur. Burada küratör itibarsızlaşma riskine de girer; eskiden bu itibarsızlaşma geleneksel gözetim işine bağlıydı ama bu gün aslen satın almayla ilgili bir şeydir. Aslında, bir küratör birkaç şekilde yanılabilir. Örneğin; yeterince yapıt almayarak ya da çok fazla yapıt alarak. Çağdaş koleksiyonlarda, sahte bir kopyanın satın alınması ya da değerleri şişirilmiş yapıtların satın alınması, özellikle de değeri kanıtlanmış yapıtların alınmaması küratörün mesleğine yönelik bir tehdit oluşturur. Yaptıkları koleksiyonlara kişisel beğenileri yön veren özel koleksiyoncuların tersine, daha geniş bir topluluğa karşı sorumlu olan küratörlerin yaptıkları seçimler sanat tarihindeki yapıtlar ve sanatçılar hiyerarşisine ne denli uyduğuna göre ölçülecektir.

Küratör bu anlamda geçmişten devraldığı mirası, sanat tarihinin belki de beniz onaylamadığı belki de hiç onaylamayacağı çağdaş yapıtlarla zenginleştirme görevini üstlendiğinde, aynı zamanda hem kendi beğeni düzeyini gerçekleştirmekle hem

10-Nathalie Hemich, Michael Pollak, a.g.e. . s.110-111.

11-Ali Akay. a.g.e., s.82

12-Ali Akay. a.g.e., s.83

de görece nesnel yollarla yani meslektaşlarının tavsiyeleri ve satış kotaları gibi kaotik bir süreçle karşı karşıya gelir. Oldukça istikrarsız ama güçlü bir biçimde benimsenen sanatsal değerlerle uğraşan bu mesleğin ayrılmaz bir parçası olan yanılma riskini asgariye indirebilecek tek bilinçli yaklaşım, eleştirel yaklaşım sürecidir. Günümüzde küratörün üzerine yüklenen yeni konumlar, küratörün geleneksel işlevinin yeniden tanımlanması ve sorgulanması yoluyla ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda küratörlük mesleği, mirası koruma, koleksiyonları zenginleştirme, araştırma ve sergi kapsamında yapılan işin tekilliği/özgünlüğü sonucunda gerçekleşmesine izin veren ve kamuya sunulan açık bir süreçtir.

KAYNAKÇA

Ahu Antmen, "Küratörün "Ne" Olduğunu Neden Tartışıyoruz?", Sanat Dünyamız, Sayı 81, Güz 2001.

Ali Akay, Sanatın Sosyolojik Gözü, İstanbul, Bağlam Yayıncılık, 1999.

Enis Batur, "Hariçten Bir "Küratör" Gazeli", Sanat Dünyamız, Sayı 82, Kış 2002.

Enis Batur, "Küratörün Sınırında", Sanat Dünyamız, Sayı 81, Güz 2001.

John Berger, Görme Biçimleri, İstanbul, Metis Yayıncılık, 1995.

Nathalie Heinich, Michael Pollak, "Müze Küratöründen Sergi Auteur'üne Özgün Bir Konum İcat Etmek", Sanat Dünyamız, Sayı 81, Güz 2001.

Sernih Rifat, "Nedir, Neyin Nesidir Küratör? Ya da Senaryo Yazarı Yönetmenliğe Soyunmalı mı?", Sanat Dünyamız, Sayı 81, Güz 2001.

Semra Germaner, 1960 Sonrası Sanat Akımlar, Eğilimler, Gruplar, Sanatçılar, İstanbul, Kabalcı Yayınevi, 1997.

Vasıf Kortun, "Küratörün Sergiye Getirebileceği Tek Şey İklimdir", Sanat Dünyamız, Sayı 82, Kış 2002.